

نگاهی به کتاب «وکیل دادگستری و اخلاق حرفه ای»

نویسنده: فرامرز فراملکی، احد

مدیریت :: توسعه مدیریت :: آذر 1380 - شماره 32

از 50 تا 51

آدرس ثابت : <http://www.noormags.com/view/fa/articlepage/203306>

دانلود شده توسط : زهرا سادات مدرسی

تاریخ دانلود : 1393/01/18 12:12:15

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است. بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

www.noormags.com

نگاهی به کتاب «وکیل دادگستری و اخلاق حرفه‌ای»

نوشته: بهمن کشاورز (وکیل دادگستری)، تهران، نشر کشاورز، تابستان ۱۳۸۰، ۶۲ ص

نقد از: دکتر احدفرامرز قراملکی

خار در پای شد چنین دشواریاب

خار در دل چون بود؟ واده جواب

حرفه‌ای را ثمر می‌دهد. همیشه علم از مساله فریه می‌شود و مسایل علم اخلاق حرفه‌ای در عرصه‌های عینی حرفه‌ها و در کسب و کار متولد می‌شوند.

بهمن کشاورز، نویسنده کتاب «وکیل دادگستری و اخلاق حرفه‌ای» از پیش کسوتان حرفه وکالت است. آنچه وی را به نگارش کتاب برانگیخته است، برخورداری از چشم مشکل بین در حوزه اخلاق حرفه‌ای وکالت است. وی در تجارب خویش و همکاران خود با تأمل نگرسته و مسایل اخلاقی را تا حدی استقصا کرده است. ملاک وی در رصد کردن این معضلات «قوانین نانوشته‌ای است که اهمیت آنها کمتر از قوانین مکتوب نیست (ص ۶) و یا چیزهایی که در این متون رسمی یافت نمی‌شود» (همان).

کتاب از جهت این که به قلم پیشکسوتی از اهل حرفه است، در پوشاندن رخنه و شکاف بین حرفه و برنامه‌های آموزشی و پژوهشی گامی مؤثر می‌تواند باشد. دغدغه‌های اخلاقی نخستین شرط در وقوف بر معضلات اخلاقی است. دغدغه‌ای که نویسنده را هم انگیزه و هم روش بوده است. ولذا در کتاب اثری از فروگذاری ادب نوشتن و اخلاق وکالت نمی‌توان یافت. برخورداری از زبان روان، ساده و برخوردار از نمونه‌های عینی امتیاز دیگر این اثر است. خواندن آن را نه تنها بر وکلای دادگستری بلکه بر همه اهل حرفه از مدیران گرفته تا تجار و بازرگان توصیه می‌کنیم. وکلا با خواندن آن نه تنها از هشدارهای اخلاقی در حرفه خود برخوردار می‌شوند بلکه با افزودن نمونه‌های دیگر، موارد و مواضع ناگفته بر غنای کتاب بیفزایند و اهل حرفه نیز می‌توانند به طور کلی از آن درس روش

اخلاق حرفه‌ای به منزله شاخه‌ای از دانش اخلاق در مراکز آموزش و پژوهش ما به نحو تأسف‌آوری غریب افتاده است. این مهجوریت را دلایلی است و عواملی. تأملی در فقدان مجلات آموزشی، ترویجی، و پژوهشی متعلق به حوزه معرفتی اخلاق حرفه‌ای، نیم نگاهی به آمار سمینارها، برنامه‌های آموزشی، مقالات پژوهشی، پایان نامه‌های تحصیلی و کتاب در اخلاق حرفه‌ای تلخی این واقعیت را می‌چشاند. در این میان غیبت اخلاق حرفه‌ای به منزله درسی در برنامه آموزشی رشته‌های دانشگاهی مانند مدیریت، قضاوت، سینما، رشته‌های مهندسی، مشاوره و... و نیز نبود گرایش و یا رشته اخلاق به طور کلی و اخلاق حرفه‌ای به طور خاص در میان گرایش‌ها و رشته‌های تحصیلی مهجوریت پیش گفته را بیشتر نشان می‌دهد. درس اخلاق حرفه‌ای به معنای نوین کلمه تنها در رشته پزشکی مورد توجه واقع شده است و آن هم غالباً توسط دانشمندان اخلاق ناآشنا به حرفه پزشکی و یا پزشکان متخلقی پیش کسوت اما کم آشنا به مبانی و اصول علم اخلاق ارائه می‌گردد و همین فقر علمی را سبب می‌شود.

یکی از مهم‌ترین عوامل مهجوریت اخلاق حرفه‌ای به منزله شاخه‌ای از دانش اخلاق در برنامه‌های آموزشی و پژوهشی کشور، فقدان پیوند بارور و دو جانبه بین حرفه‌ها و مراکز دانشگاهی است. رخنه‌ای که در ساحت مدیریت بیش از هر موضع دیگر به چشم می‌خورد. اگر مدیران در حرفه خویش چشم مشکل بین در حوزه اخلاق داشته باشند و برای فهم و حل آنها دست نیاز به مراکز پژوهشی برآورند، به تبع آن نیاز، تلاش علمی به جریان می‌افتد و پژوهش‌های اثربخش در اخلاق

نامشخص، قابل رویت به سهولت و غیرقابل تحقیق است. در حالی که مساله، معین، جزئی، روشن، متمایز و قابل بررسی و پژوهش است. رصد کردن مساله چشم مسلح و علمی را لازم دارد. تا مشکل به مساله تبدیل نشود قابل حل نخواهد بود. اولین شرط حل مساله (Problem Solving) صورت‌بندی منطقی آن است.

به عنوان مثال، آنچه نویسنده محترم به عنوان چهارمین مورد در مبحث اول (احترام امامزاده با متولی است) می‌آورد، ناظر به بُعد مهمی از معضلات اخلاق حرفه‌ای در وکالت نیز می‌باشد. رابطه وکیل با قاضی و وظایف و تکالیف اخلاقی وکیل در رفتار ارتباطی وی با قاضی از مشکلات اخلاقی است اما تا این امر به ابعاد، مصادیق، نمونه‌ها تحلیل نشود، نمی‌توان دقیقاً گفت مسایل اخلاقی در ارتباط وکیل با قاضی چیست؟

۳. رابطه قانون و اخلاق. مساله ارتباط و تمایز قانون و اخلاق علاوه بر این که به منزله مسأله بنیادین در همه نظام‌های اخلاقی مطرح است، در اخلاق وکالت و قضاوت از مهمات معضلات می‌باشد. دیدگاه نویسنده به اجمال این است که اخلاق قانون‌نویسندگان است (برداشت نگارنده این سطور از ص ۶)؛ اما این کافی نیست. وکیل هم مانند هر صاحب حرفه‌ای باید مورد اعتماد باشد. اعتماد آفرینی در گرو پیش‌بینی‌پذیری است و پیش‌بینی‌پذیری موهون قانون‌مند بودن رفتار ارتباطی در همه شئون است و این به معنای لزوم قانون‌مندی تکالیف و تعهدات اخلاقی است. اما آیا اخلاق می‌تواند قانون باشد. اگر پاسخ مثبت است پس با آمدن قانون و حقوق به اخلاق چه حاجتی است؟

۴. منشور اخلاق حرفه‌ای وکالت. آنچه در این کتاب اساساً مورد توجه واقع نشده است نظام اخلاق، حرفه‌ای در وکالت است. البته با توجه به ادبیات و پژوهش‌های اخلاقی در حرفه سخن از منشور مدون اخلاق در همه حرفه‌ها آرزوی نسبتاً دور است. آرزو می‌خواه لیک اندازه خواه

بسرتابد کسوه را یک برگ کاه

۵. کانون اخلاق حرفه‌ای. امروزه در توسعه اخلاق در حرفه و نیز در تحول سازمانی امر قضاوت، بحث از کانون اخلاق حرفه‌ای اهمیت فراوانی دارد. کانون اخلاق حرفه‌ای از مهم‌ترین ارکان جامعه مدنی و دموکراسی است که از طریق بسیاری از پرونده‌های مطرح شده در دادگستری مفهوم نوینی یافته و بستر قابل حل‌تری می‌یابد

بیاموزند. اگر مدیری که در مدیریت شهری، به عنوان مثال، صاحب سابقه و تجربه است مواد و نمونه‌هایی از معضلات اخلاقی در مدیریت شهری را استقصاء و تحلیل و بررسی کند، بدون تردید گامی مؤثر در دست‌یابی به اخلاق حرفه‌ای در مدیریت شهری خواهد بود.

نگارنده این سطور به عنوان معلمی که اخلاق حرفه‌ای از مهم‌ترین محورها در برنامه آموزشی او است ضمن تقدیر از نویسنده متخلقی کتاب که نخستین گام را در اخلاق حرفه‌ای وکالت برداشته است برای تکمیل اثر پیشنهاد مواردی را تقدیم می‌کند:

۱. استقصاء بیشتر معضلات اخلاقی. دیدن برخی از معضلات اخلاقی حرفه وکالت و طرح و تحلیل آنها، اگر چه تمام آنچه باید نوشت، نیست اما به منزله گام نخست اهمیت فراوان دارد. اما توقف در این حد علاوه بر نقصان امر تحقیق ممکن است تصور فرو کاهش‌گرایانه و تحویلی‌نگرانه‌ای از اخلاق حرفه‌ای در وکالت القا کند و این گمان را به میان آورد که اخلاق حرفه‌ای در وکالت چیزی نیست جز همین مسایل. معضلات اخلاق حرفه‌ای به طور کلی و در حرفه وکالت به طور خاص دامنه بسیار فراخ‌تری دارد. اخلاق حرفه‌ای را باید در «ارتباط حرفه با محیط» مورد ملاحظه قرار داد. محیط در مفهوم سازی‌های نوین بسیار فراخ دامن بوده و شامل هر چیزی است که بر سازمان و حرفه اثر می‌گذارد و یا از آن اثر می‌پذیرد.

نویسنده معزز در این اثر بر محیط مستقیم (افراد و گروه‌ها) عطف توجه کرده است و در آن نیز عمدتاً به سه عنصر موکلین، همکاران وکیل (به ویژه وکیل طرف دعوا) و قضات حصر نظر شده و در این حوزه نیز تنها به طرح برخی موارد بسنده گردیده است. البته عنوان کتاب موهوم این نیست که لزوماً همه مسایل اخلاق حرفه‌ای در وکالت را شامل گردد.

ارتباط شبکه‌ای و درهم تنیده عناصر فراوان محیط ابعاد پیچیده‌ای را در اخلاق وکالت به میان می‌آورد. برداشتن این گام محتاج مطالعه موردی افزون‌تر، انتقال تجارب سایر همکاران حرفه و مروری بر تجارب مغرب‌زمین‌یان است. مجلات و کتاب‌های فراوانی در اخلاق وکالت در مغرب زمین منتشر می‌شود. تأمل در آنها و مواجهه نقادانه آنها بر غنای علمی بحث اخلاق حرفه‌ای در وکالت می‌افزاید.

۲. عبور از معضلات به مسایل یا صورت‌بندی منطقی مسایل. تمایز بین معضل و مساله در تحلیل مسایل اخلاق حرفه‌ای اهمیت راهبردی دارد. مشکل و معضل، کلی، مبهم، عام،